

Nyanlända elever i Hässleholms kommun

*Barn- och utbildningsförvaltningens
riktlinjer*

Innehållsförteckning

Skollagen anger grunden för utbildning i förskola och skola	1
Skollagens definition av nyanländ.....	1
Skolhuvudmannens skyldigheter.....	1
Mottagningsenhet för ett snabbt, likvärdigt och gott mottagande i förskola och skola	3
Modersmålsundervisning	5
Studiehandledning på modersmålet.....	5
Fjärrundervisning	6
Lärarkompetens.....	6
Förvaltningsövergripande samarbete och regional samverkan	6
Elevehälsans medicinska del.....	7
Gymnasieskolans språkintröduktion	7
I skolan	8
Anpassningar, stöd och särskilt stöd	9
Förskola och förskoleklass.....	10
Vårdnadshavare eller god man	11
Systematiskt kvalitetsarbete	11
Utvärdering	11

Diarienummer: [Ange diarienummer]

Fastställt den: [Ange datum]

Fastställt av: [Ange namn]

För revidering ansvarar: [Ange namn]

För uppföljning ansvarar: [Ange namn]

Dokumentet gäller för: [Ange omfattning]

Giltighetsperiod: [Ange start och slutdatum eller tillsvidare]

Ersätter: [Ange dokumentnamn]

Kommunal författningssamling: [Ange författningsförsamling]

Antagen: [Ange datum]

Nyanlända elever i Hässleholms kommun Barn- och utbildningsförvaltningens riktlinjer

Skollagen anger grunden för utbildning i förskola och skola

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹

Skollagens definition av nyanländ

Med nyanländ elev avses den som har varit bosatt utomlands och som numera är bosatt här i landet eller ska anses bosatt här och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då hon eller han fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.²

Det är samma bestämmelser som gäller för nyanlända elever som för alla elever i svensk skola, några få undantag finns för asylsökande elever. I skollagen och skolförordningarna finns dessutom några bestämmelser gällande mottagande och utbildning som gäller enbart för nyanlända.

Skollagens definition av nyanländ elev kan inte tillämpas i förskolan. I dessa riktlinjer finns därför ett särskilt avsnitt som omfattar förskolan, även om denna skolform inte behandlas av skolverkets Allmänna råd gällande utbildning av nyanlända elever.

Skolhuvudmannens skyldigheter

Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever³ förtydligar skolhuvudmannens ansvar och skyldigheter när det gäller riktlinjer och rutiner för mottagande.

¹ Skollagen 2010:800, 1 kap 4 §

² 3 kap. 12a § Skollagen

³ Skolverkets Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever 2016.

Hemkommunen bör

1. genom samarbete med myndigheter säkerställa att nyanlända barn och ungdomar i kommunen så snart som möjligt kommer i kontakt med och får information om skolväsendet.

Huvudmannen bör

2. regelbundet förvissa sig om att rektorn för en skolenhet har tillräckliga resurser för att leva upp till bestämmelserna om mottagande av och den fortsatta utbildningen för nyanlända elever för att vid behov kunna omfördela resurserna mellan skolenheterna

3. ha en långsiktig planering för mottagande av och den fortsatta utbildningen för nyanlända elever, samt

4. skapa rutiner för att, med utgångspunkt i den långsiktiga planeringen, följa upp att arbetet med mottagande av och den fortsatta utbildningen för nyanlända elever fungerar på skolenheterna och i förekommande fall vidta nödvändiga åtgärder.

Vidare anges i de Allmänna råden att

Huvudmannen bör

1. ha rutiner som säkerställer att rektorn är delaktig i och tar del av den genomförda bedömningen, i de fall inledande bedömningar av nyanlända elevers kunskaper sker vid en central mottagningsenhet eller motsvarande, och

2. skapa förutsättningar för rektorn att säkerställa att den nyanlända eleven både har lämplig placering och får lämplig undervisning under den tid som hennes eller hans kunskaper inledningsvis bedöms.

och att

Huvudmannen bör

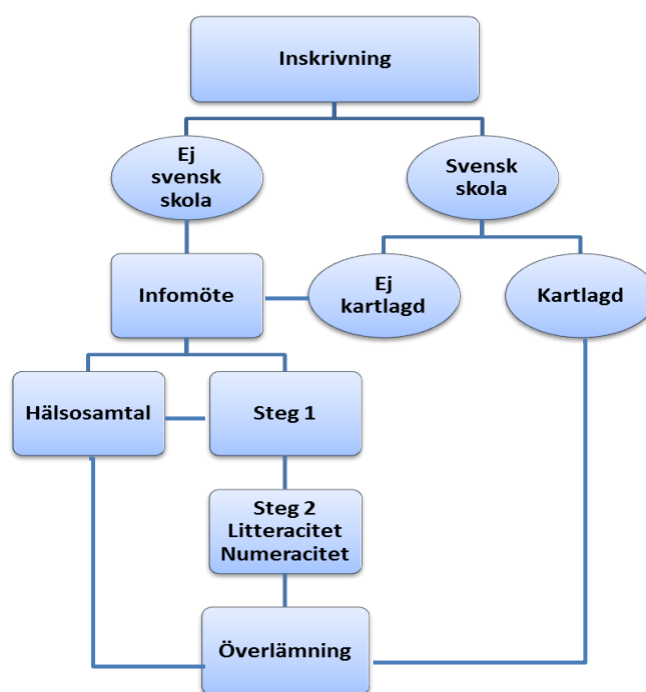
1. ha rutiner för den inledande bedömningen av språkkunskaperna hos de nyanlända ungdomar som ska tas emot på språkintrödnings i gymnasieskolan, och

2. ha rutiner för hur rektorn vid den skolenhet där en nyanländ elev ska tas emot tar del av den genomförda bedömningen, i de fall inledande bedömningar av nyanlända elevers språkkunskaper sker vid en central enhet inom huvudmannens organisation.

Därutöver anger råden också det ansvar som vilar på skolenheten, på rektor och på lärare. I dessa riktlinjer finns underlag för stöd i arbetet även på skolenhetsnivå.

Mottagningsenhet för ett snabbt, likvärdigt och gott mottagande i förskola och skola

Hässleholms kommun har en mottagningsenhet för nyanlända elever. Till enheten ska alla från utlandet inflyttade familjer med barn i åldrarna 0-19 år samt ensamkommande kallas. Detta gäller oavsett om barnet tidigare gått i förskola eller eleven varit mottagen i skola på någon annan ort i Sverige eller ej. Personal på enheten får kännedom om nya familjer, barn och elever via migrationsverket, socialförvaltningen, olika skolenheter eller på annat sätt. Information om mottagningsenheten finns på kommunens hemsida och hos andra myndigheter dit nyanlända kan tänkas vända sig.

Modellen avser arbetsgång gällande nyanlända elever

Då en familj eller en ensamkommande elev blir känd för mottagningsenheten kallas de till ett inskrivningssamtal. Under samtalet lämnas information om skola och förskola i Sverige och i Hässleholms kommun. Vidare informeras om det fria skolvalet och elevhälsans medicinska insats. Vårdnadshavare, eller god man i de fall vårdnadshavare saknas, och elever erbjuds hjälp att välja skola och personal på mottagningsenheten bistår vårdnadshavare med att ansöka till förskola, i de fall en sådan ansökan är aktuell.

Därefter vidtar det arbete som möjliggör att eleven allra senast inom två månader har en skolplacering, en klassplacering och en grupplacering i enlighet med skollagen.⁴ Alla nyanlända

⁴ Skollagen 2010:800, 3 kap 12c, 12d, 12e §§

elever som ska börja grundskola eller gymnasieskola kartläggs på mottagningsenheten avseende läs- och skrivförmåga samt matematiskt tänkande. Denna kartläggning kompletteras med en kartläggning gällande elevens tidigare erfarenheter och personliga förhållanden.

På mottagningsenheten sker också den första kontakten med elevhälsans medicinska del. Se vidare på sidan 7 i detta dokument.

Överlämnande till ordinarie skola sker inom två veckor. Men eleven kan även tas emot tidigare. Med hjälp av de underlag som tagits fram fattar rektor de beslut individen behöver för en kvalitativt bra skolstart.

Överlämnande

Kartläggning 1

Kartläggning 2

Rekommendationer - diskussion

Rektors beslut

Placering i årskurs och klass/grupp

Eventuellt delvis undervisning i FBK

Eventuellt prioriterad timplan

Eventuell studiehandledning

Eventuell modersmålsundervisning

Eventuell undervisning i Svenska som andraspråk

Överlämnandet följs upp genom att kontaktperson från mottagningsenheten finns tillgänglig för konsultation gällande eleven under en månad efter överlämnandet.

Modersmålsundervisning

Flerspråkiga elever har rätt till modersmålsundervisning. Detta regleras i skollagen⁵, i skolförordningen⁶ samt i gymnasieförordningen⁷.

Modersmålsundervisningen har en egen organisation med egen budget. Vårdnadshavare, god man eller myndig elev ansöker om modersmålsundervisning. Rektor för eleven beslutar om modersmålsundervisning.

Studiehandledning på modersmålet

En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska få studiehandledning på modersmålet om eleven behöver det. Studiehandledning kan ges som extra anpassning eller som särskilt stöd. Syftet med handledningen är att stödja elevens lärande i olika ämnen. Studiehandledning bekostas av skolan och rektor beslutar om insatsen.

För att stödja skolornas arbete med studiehandledning har Barn- och utbildningsnämnden 2015-11-19 beslutat att inrättat en kompetenspool för försörjning av studiehandledare⁸. Intentionen är att studiehandledare som anställs i kompetenspoolen eller ute på skolorna ges utbildning i uppdraget. Studiehandledare i kompetenspoolen matchas mot skolornas behov. Uppdragen kan vara av olika omfattning och ha olika inriktning. Rektor beslutar om studiehandledning. Rätten till studiehandledning på modersmålet regleras i skolförordning⁹ och gymnasieförordning¹⁰

Den centrala förvaltningen ansvarar även för att inspirera och informera skolor som arbetar med studiehandledare så att insatsen ger önskad effekt. Detta sker genom centralt anordnad kompetensutveckling eller på förfrågan från rektor på en skolenhet.

---

⁵ Skollagen 2010:800 10 kap 7§ samt 15 kap 19§

⁶ Skolförordningen SFS 2011:185 7 kap 7-13 §§

⁷ Gymnasieförordningen SFS 2010:2039 4 kap 15-20 §§

⁸ Sammanträdesprotokoll, diarienummer 2015/813 610

⁹ Skolförordning SFS 2011:185 5 kap 4 §

¹⁰ Gymnasieförordning SFS 2010:2039 9 kap 9 §

Fjärrundervisning

I syfte att tillgodose behovet av modersmålsundervisning och studiehandledning på elevernas modersmål strävar Barn- och utbildningsförvaltningen mot att utveckla former för fjärrundervisning¹¹.

Lärarkompetens

Varje skolenhet (avser ej förskola) ska ha tillgång till kompetens inom svenska som andraspråk. Lärare ska ha kompetens i, och praktisera ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen.

Behovet av modersmåls lärare och svenska som andraspråks lärare ska beaktas vid centralt anordnad kompetensutveckling.

Förvaltningsövergripande samarbete och regional samverkan

Barn- och utbildningsförvaltningen ska samverka med andra förvaltningar för att uppnå en helhetssyn på integrationsfrågor. En del av denna samverkan omfattar en särskild överenskommelse mellan Barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och ekonomikontoret vad avser statliga bidrag¹².

Barn- och utbildningsförvaltningen ansluter sig till ”Lokal överenskommelse om samverkan kring nyanländas etablering” som träffats mellan förvaltningen för arbetsmarknad- och kompetensutveckling, socialförvaltningen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket¹³. Till överenskommelsen finns bilagor för varje instans som ska underlätta genomförandet av överenskommelsen.

Utöver denna strävar Barn- och utbildningsförvaltningen efter att, genom det förvaltningsövergripande samarbetet och regional samverkan, ständigt utveckla och förbättra integrationen och villkoren för nyanlända i samhället.

¹¹ Skolförordningen SFS 2011:185 5a kap 1-4 §§ och Gymnasieförordningen SFS 2010:2039 4a kap 1-4 §§

¹² Enlig förordning 2010:1122 samt beslut i KS ”Fördelning av statlig ersättning för flyktingar med uppehållstillstånd” dnr 2016/698040 § 278

¹³ Reviderad 2016

Elevhälsans medicinska del

Skolsköterska och skolläkare har ansvar för hälsokontroll, vaccinationsbedömning och upp-
vaccinering av alla nyanlända elever. Vaccinationsansvaret kvarstår tills den nyanlände eleven
åldersadekvat kan ingå i det svenska vaccinationsprogrammet. Vidare ansvarar de för att skriva
och följa upp remisser.

För barn 0-6 år i förskola och förskoleklass samt elever över 18 år gäller att det är Region Skånes
ansvar att bedöma och komplettera vaccinationer. Skolsköterskan på mottagningsenheten har
även som uppdrag att bygga upp samarbete med aktuella vårdcentraler.

I skolhälsovårdens metodhandbok finns ytterligare riktlinjer för nyanlända. Dessa riktlinjer ska
följas för att mottagandet ska täcka upp alla medicinska aspekter. Skolsköterska och skolläkare
har en viktig roll under elevens skolgång. För att underlätta detta arbete och även för att underlätta
för elever och vårdnadshavare, ska skolsköterska alltid delta vid inskrivningssamtalen på
mottagningsenheten eller ute på skolorna i de fall elever tas emot där direkt.

Gymnasieskolans språkintröduktion

Gymnasieskolans introduktionsprogram språkintröduktion ska ge nyanlända ungdomar en ut-
bildning med tyngdpunkt i svenska språket.¹⁴ Huvudmannen har en plan för utbildningen.¹⁵

Syftet med språkintröduktion är att ungdomarna så snart det är möjligt ska kunna gå vidare till
annan utbildning. Förutom svenska eller svenska som andraspråk läser eleven de ämnen och kur-
ser som ingår i den individuella studieplanen. Det kan vara ämnen på grundskolenivå och/eller
på gymnasienivå. Utbildningen ska motsvara heltidsstudier. Den individuella studieplanen upp-
rättas efter den kartläggning som görs gällande elevens språkkunskaper, tidigare skolgång och
erfarenheter. Kartläggningen tar även fasta på tidigare erfarenheter av arbete och
yrkesutbildningar. Kartläggningen av nyanlända elever sker på kommunens mottagningsenhet.

En person som fyllt 16 år har också rätt att få utbildning i svenska för invandrare (SFI) om hen
har uppehållstillstånd, är bosatt i Sverige och behöver utveckla sin kunskap i språket¹⁶. Ansvar för
denna utbildning har Arbetsmarknad och Kompetens (AK). Personen har även rätt att få sina

---

¹⁴ Skollag 2010:800 17 kap 3 §

¹⁵ Utbildningsplan för introduktionsprogram i gymnasieskolan dnr 2012:1407 612

¹⁶ Skollagen 20 kap 31 §

kunskaper validerade med en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation. Det är rektors ansvar att se till att elevens kunskaper valideras¹⁷.

Valet av utbildning antingen genom gymnasieskolans språkintröduktion eller SFI avgörs utifrån elevens fortsatta önskemål om utbildning. Utvecklat samarbete finns mellan dessa båda utbildningsformer för att hjälpa eleven till rätt utbildningsform.

I skolan

Efter den initiala kartläggningen, som ligger till grund för rektors beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp i grundskolan respektive individuell studieplan i gymnasieskolan fortlöper kartläggningsarbetet. Kartläggningen ska ske i alla ämnen och ligga till grund för anpassning av skolans stöd till eleven. I Gymnasieskolan ska kartläggningen ske med relevans för elevens behörighet för fortsatta studier. Skolverkets kartläggningsmaterial ska användas. Resultatet av kartläggningen ska spridas till berörd personal. Anpassningar i den nyanlände elevens skolgång följs upp och ändras efter hand.

Nyanlända elever i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan har rätt till samma undervisningstid som den som återstår för övriga elever i årskursen. Respektive skolenhets organisation för mottagande och undervisning av nyanlända elever beslutas av rektor i samråd med skolans personal. En grundskola kan exempelvis välja att inrätta en förberedelseklass för delvis undervisning av nyanlända¹⁸ medan en annan grundskola arbetar med stödåtgärder som möjliggör direktintegrering. Varje nyanländ elev och dennes vårdnadshavare eller gode man ska få information om skolan och ett bra välkomnande.

Beslut som rektor behöver fatta gällande varje nyanländ elev i obligatoriska skolformer

Efter den initiala kartläggningen och överlämnandet från mottagningsenheten fattar rektor beslut om klass- och grupplacering. Beslutet fattas efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare eller gode man. Planerna för elevens utbildning den första tiden och den fortsatta ämneskartläggningen fastställs. Rektor beslutar om:

- Placering i årskurs och grupp¹⁹
- Modersmålsundervisning
- Eventuell studiehandledning, omfång och inriktning
- Undervisning i Svenska som andraspråk²⁰

¹⁷ Skollagen 20 kap §§ 42-43

¹⁸ Skollagen 2010:800 3 kap 12f §

¹⁹ Skollagen 2010:800 3 kap 12e §

²⁰ Skolförordningen SFS 2011:185 5 kap 14-15 §§

- Eventuell prioriterad timplan²¹
- Eventuell delvis undervisning i förberedelseklass²²

Vid behov beslutar rektor även om vidare utredningar och åtgärder inom ramen för särskilt stöd²³.

Beslut som rektor måste fatta gällande nyanlända elever inom gymnasieskolan

Efter den initiala kartläggningen och överlämnandet från mottagningsenheten fattar rektor beslut om:

- Modersmålsundervisning

Utöver detta är det viktigt att rektor beaktar elevens rätt till studiehandledning på modersmålet samt undervisning i svenska som andraspråk.

Rektor ansvarar för att den individuella studieplan som upprättas följs upp och revideras vid behov. Undervisningen på språkintröduktion ska bedrivas på ett sådant sätt att eleven så snart det är möjligt kan gå vidare till annat gymnasieprogram eller annan utbildning. Rektor ansvarar för att den nyanlända eleven inledningsvis får visa sina kunskaper på sitt starkaste språk samt för att elevens kunskapsutveckling kontinuerligt följs upp²⁴.

Vid behov beslutar rektor även om vidare utredningar och åtgärder inom ramen för särskilt stöd²⁵.

Anpassningar, stöd och särskilt stöd

I skollag och skolförordningar anges det stöd som rektor kan besluta om för nyanlända elever.

Den prioriterade timplanen till förmån för svenska eller svenska som andraspråk får tillämpas under maximalt ett år. Förutsättningen är att elevens möjligheter att nå kunskapskraven inte påverkas negativt av denna anpassning. Ett sätt att hantera prioriterad timplan är att besluta om utökad undervisning i svenska eller svenska som andraspråk. I Hässleholm strävar Barn- och utbildningsförvaltningen efter att samordna och utveckla denna möjlighet.

En nyanländ elev kan få delar av undervisningen i förberedelseklass under maximalt två år men ska samtidigt ha en placering i den undervisningsgrupp eleven tillhör. Arbete ska läggas upp på

²¹ Skolförordningen SFS 2011:185 9 kap 4a §

²² Skollagen 2010:800 3 kap 12f §

²³ Skollagen 2010:800 3 kap 6-12 §§

²⁴ Skolverkets Allmänna råd sid. 37-39

²⁵ Skollagen 2010:800 3 kap 6-9 §§

ett sådant sätt att det underlättar en snar övergång till den undervisningsgrupp eleven normalt tillhör.

Vidare kan en nyanländ elev få studiehandledning på modersmålet, eller det språk eleven tidigare undervisats på. Om studiehandledning ska betraktas som en extra anpassning men inte som särskilt stöd ska insatsen som behövs inte motsvara ett behov eleven hade haft i skolan i det land hen kommer ifrån. Dessutom ska insatsen vara begränsad sett över tid.

Om det finns anledning att tro att eleven behöver stöd utöver detta ska detta meddelas rektor som fattar beslut om utredning och åtgärder inom ramen för särskilt stöd.

Barn- och utbildningsförvaltningen har en central elev- och barnstödsenhet (CEBE). På enheten arbetar skolpsykologer, logopedier och specialpedagoger med expertis som kan bistå vid utredning gällande särskilda behov hos nyanländ elev. Det är av stor vikt att en utredning gällande särskilt stöd påbörjas snarast då det finns anledning att misstänka att sådana behov finns. I vissa fall kan utredningen initieras redan under tiden på mottagningsenheten.

Nyanlända elever som kan ha rätt till utbildning i grundsärskola respektive gymnasiesärskolan ska tas emot då lagstadgade underlag finns för ett beslut om mottagande.

Förskola och förskoleklass

Även om förskoleklassen organisatoriskt tillhör grundskolan behandlas den i dessa riktlinjer tillsammans med förskolan. Detta eftersom elever i förskoleklassen, precis som barn i förskolan, ej omfattas av skollagens definition av nyanlända elever. Nyligen anlända barn och elever har rätt till förskola och förskoleklass på samma villkor som andra barn som är bosatta i Sverige. För hälsoundersökning gäller samma villkor och rutiner som för barn som ansöker om plats i förskola.

Verksamheten ska medverka till att barnen/eleverna utvecklar både sitt modersmål och svenska språket²⁶. Det kan ske genom särskilt anställd personal men även genom tillgång till barnböcker på modersmålet, sagor inlästa på modersmålet eller genom att regelbundet se till att någon som pratar barnets/elevens språk finns i verksamheten. Förskolläraren har ett särskilt ansvar för att se till att barn/elever med annat modersmål får det stöd och den stimulans som gör att båda språken utvecklas positivt.

---

²⁶ Skollagen 2010:800 8 kap 10 § 9 kap 10 §

Vårdnadshavare eller god man

Det är grundläggande att vårdnadshavare eller god man får en bra kontakt med förskolan och skolan. De bör därför få så mycket av informationen översatt som möjligt (i skrift eller muntligt). På kommunens websida finns översatt information om Barn och- utbildningsförvaltningens verksamheter. Oftast är täta kontakter att föredra för att bygga en bra relation. Vårdnadshavare eller god man ska vara välinformerade och trygga med hur deras barn har det på skolan och vad som förväntas av dem som ansvariga vuxna.

Systematiskt kvalitetsarbete

Huvudmannen bedriver, med hjälp av utvecklingsavdelningens försorg, ett systematiskt kvalitetsarbete där de olika skolenheternas arbete med nyanlända elevers lärande tydliggörs.

Utvärdering

Barn- och utbildningsförvaltningen ska utvärdera effekterna av de kommunala riktlinjerna i samband med den systematiska kvalitetsredovisningen. Revidering och större ändringar av de kommunala riktlinjerna ska ske genom förvaltningsledningens försorg och föreläggas nämnden för beslut.²⁷

---

²⁷ Utvärdering av tidigare kommunala riktlinjer skedde 2011-11-02 ”Rapport -Utvecklingsuppdrag kring nyanlända elever”

**Hässelholms
kommun**

Hässelholms kommun • Stadshuset • 281 80 Hässelholm • vx 0451-26 70 00 • kommunen@hasselholm.se